

PERCEPȚIILE ȘI OPINIILE STUDENȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA CU PRIVIRE LA CONSUMUL DROGURILOR

Angela MIRON

Catedra Asistență Socială

Beginning with '90s, Republic of Moldova is facing with the phenomena of drug addiction, which is extending gradually by years. Unfortunately, it is considered that Moldova is a country that cultivates, produces and consumes drugs. This situation is worsened as a consequence of illegal transit of drugs from Asia to consuming countries to Eastern Europe. In this context, the author tries to emphasize which are the attitudes and opinions of students about the drug addiction phenomena; which are the causes that generate drug consumption, as well as the negative effects of narcotic substances on human body.

În țările europene postcomuniste fenomenul consumului de droguri a început să se extindă odată cu schimbările sociopolitice din anii '90, afectând ulterior toate comunitățile și progresând extrem de rapid, în special în rândurile tineretului, fapt condiționat de mai mulți factori. Consumul de droguri este deseori asociat de către tinerii în dificultate cu o cultură alternativă, atractivă, opusă unei comunități în care nu se simt integrați. Această problemă nu a ocolit nici Republica Moldova, având, desigur, multe similarități cu problema altor țări, dar și un șir de aspecte distincte. Ignorarea riscului înalt de diseminare a acestui flagel în societatea moldovenească, fără tradiții în domeniu, a condus la faptul că actualmente Republica Moldova a devenit o țară în care se cultivă, se produc și se consumă droguri. Această situație se agravează și drept urmare a tranzitului ilicit de droguri din țările producătoare ale Asiei spre țările consumatoare ale Europei de Est.

În anul 2007, la evidența Dispensarului Republican de Narcologie (DRN) din Moldova se aflau 7747 de persoane (cu Transnistria numărul total este de 9318 de persoane), dintre care circa 10% erau persoane de sex feminin. Majoritatea aveau vârsta de până la 30 de ani. Numărul persoanelor dependente de droguri este în continuă creștere (*a se vedea Tab.1*).

Tabelul 1

Numărul persoanelor dependente de droguri aflate la evidența DRN

Anul	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Numărul de persoane dependente de droguri (fără Transnistria)	5084	6054	6355	6912	7401	7747

Sursă: Asistența socială în contextul transformărilor din Republica Moldova, Chișinău, 2008.

Numărul cel mai mare de persoane dependente de droguri este în Chișinău – 5840 de persoane, urmat de Bălți cu 840 de persoane, Ungheni – 97 de persoane, UTA Găgăuzia – 93 de persoane, Orhei – 76 de persoane. Conform metodologiei OMS, la 1 consumator înregistrat revin 10 neînregistrați.

În acest context, cercetările sociologice și psihologice ar putea contribui cu informații și analize specifice, necesare prevenirii și tratamentului uzului ilegal și abuzului de droguri.

Pentru a scoate în evidență opiniile tineretului studios cu privire la consumul de droguri, autorul a realizat o cercetare sociologică în baza unui chestionar, care a fost aplicat în 2008 pe un eșantion de 650 de studenți din 10 universități din Republica Moldova: *Universitatea de Stat din Moldova (USM), Universitatea Tehnică din Moldova (UTM), Academia de Studii Economice din Moldova (ASEM), Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” (UPSM), Universitatea Agrară din Moldova (UAM), Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N.Testemițanu, Universitatea Liberă Internațională din Moldova (ULIM), Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova (UCCM), Universitatea Pedagogică de Stat „A.Russo” din Bălți, Universitatea de Stat din Cahul „B.P. Hajdeu”.*

Eșantionul a fost construit ținându-se cont de următoarele criterii:

- Zona teritorială – instituțiile de învățământ superior au fost împărțite în centre universitare din nord (or.Bălți), sud (or.Cahul) și centru (or.Chișinău).

- Profilul/de specialitate – facultățile din cadrul universităților au fost împărțite după: profilul real, profilul social și umanistic.

Scopul studiului de față constă în investigarea fenomenului consumului de droguri în rândul studenților din instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova.

Reeșind din scopul dat, au fost evidențiate o serie de **obiective specifice**, printre care:

- a) investigarea atitudinilor studenților față de consumul de droguri în Republica Moldova;
- b) listarea cunoștințelor generale la studenți despre droguri, precum și despre consumul de droguri;
- c) evaluarea cunoștințelor privind legislația în vigoare referitoare la sancționarea consumului și traficului de droguri.

Au fost înaintate următoarele ipoteze:

- 1) Studenții au o reprezentare incompletă și confuză despre droguri.
- 2) Factorul social cel mai important și favorizant pentru debutul și menținerea consumului de droguri este anturajul, influența co-vârșnicilor.

- 3) Motivul principal al rezistenței față de tentația „încercării” sau consumului este ideea de „efecte negative ale drogurilor asupra sănătății”.

Datele obținute în cercetarea actuală vor fi prezentate în comparație cu rezultatele studiului din 2005.

Conform caracteristicilor sociodemografice, au participat 62% băieți și 38% fete (față de 51% băieți și 49% fete în 2005). Privind categoriile de vârstă ale lotului investigat: 31% (față de 26% în 2005) au vârsta cuprinsă între 17 și 19 ani; 63% (față de 64% în 2005) între 20 și 22 de ani și 5% (față de 9% în 2005) dintre persoanele participante la cercetare au vârsta cuprinsă între 23 și 26 de ani. Analizând datele obținute, constatăm că gradul de informare privind consumul de droguri în Republica Moldova a fost apreciat de 55,2% și, respectiv, 31,2% drept îngrijorător; 29,7% și, respectiv, 42% – foarte îngrijorător; 12,9% și, respectiv, 26,3% – puțin îngrijorător; 2,2% și, respectiv, 0,5 % – neîngrijorător, ceea ce demonstrează că studenții respondenți nu sunt inițiați privitor la situația la acest capitol în țară sau sunt indiferenți față de această problemă.

Enumerând câțiva factori care au generat fenomenul în cauză, 79,2% (85,5% în 2005) au menționat că *controlul vamal este neadecvat*, 5,6% (9,4% în 2005) nu știu nimic despre acest fenomen. *Indiferența autorităților statale* față de acest fenomen este, de asemenea, unul dintre factorii principali care au fost menționați de către 65,1% (66,5% în 2005), iar 20,7% (20,4 % în 2005) au ales varianta „nu știu”.

Privitor la frecvența consumului de droguri pe categorii de vârstă, respondenții sunt de părere că: 36,3% dintre copiii cu vârsta de 10-15 ani *nu consumă deloc* droguri (față de 15,7% din 2005), iar 35,2% (față de 36,2% în 2005) susțin că aceștia *foarte rar* recurg la utilizarea substanțelor psihotrope. Probabil, odată cu înaintarea în vârstă crește și curiozitatea față de ceva nou, deoarece situația privind consumul de droguri la adolescenți este mai critică, de exemplu: 25,1% în 2008 nu au recurs *deloc* la droguri, pe când 21,5% (față de 43,2% în 2005) consumă droguri mai *des*. Mai alarmantă este atitudinea tinerilor față de abuzul drogurilor, deoarece 47,2% (față de 42,2% în 2005) consumă droguri *foarte des* și o pondere de 8,7% (față de 1,4% în 2005) recurg la utilizarea drogurilor *foarte rar*. Apreciind procentajul persoanelor care se droghează din Republica Moldova, 19,1% (față de 18,6% în 2005) din respondenți sunt de părere că 20% din totalul populației țării noastre practică acest viciu; 19,8% (față de 15,8% în 2005) consideră că 25% se droghează, iar 16,2% (față de 15,4% în 2005) au afirmat că 30% consumă droguri atât legale, cât și ilegale. Rezultatele cercetării relevă faptul că 81,5% (față de 70,9% în 2005) consideră că narcomania este un pericol social, 9,2% (față de 13,5 % din 2005) menționează că acest flagel este mai periculos la nivel familial și 5,7% (față de 13,1% în 2005) – la nivel individual, iar 3,6% (față de 2,5% în 2005) – nu știu cât de periculoasă este problema în cauză.

La întrebarea: „Care, după părerea Dvs., din substanțele enumerate mai jos sunt droguri?” cei mai mulți dintre respondenți au recunoscut drogurile tari, cum sunt cocaina (73,6% în 2005 și 89,8% în 2008), heroina (95,8% în 2005 și 96,1% în 2008), macul (95,1% în 2005 și 87,4% în 2008). În ceea ce privește alte tipuri de droguri, opiniile au fost diferite. Opiniile respondenților în ceea ce privește instalarea dependenței atât fizice, cât și psihice față de droguri a se vedea Tabelul 2.

Tabelul 2

Opiniile respondenților privind instalarea dependenței față de droguri

(în %)

Nr. d/o	variante	dependență fizică	dependență psihică	ambele tipuri de dependență	nu creează dependență	nu știu
1	marijuana	7,2	52,9	15,2	17,5	7,2
2	cocaina	5,4	8,2	70,5	0,4	15,5
3	alcool	6,8	16,5	45,2	14,3	17,2
4	extazy	10,3	13,7	40,3	2,9	32,8
5	barbiturice	10,5	10,2	23,8	3,0	52,5
6	LSD	11,1	10,9	25,4	2,4	50,2

Respectiv, cele mai alarmante sunt cifrele care dovedesc lipsa cunoștințelor în ceea ce privește consecințele consumului de droguri, de exemplu: 52,5% nu cunosc dacă barbituricele creează sau nu dependență; 50,2% nu știu dacă organismul uman se adaptează repede cu LSD și 15,5% nu știu că cocaina creează dependență și este periculoasă pentru organismul uman.

47,9% (față de 46,2% în 2005) dintre participanți la cercetare susțin că printre cele mai solicitate droguri în rândul studenților din Republica Moldova este alcoolul, 37,2% (față de 40,9% în 2005) afirmă că macul și 9,2% (față de 6,2 % în 2005) susțin că heroina. De asemenea, au mai fost menționate canabisul, extazy etc.

Cu toate că seringile nesterilizate cauzează complicații infecțioase care, uneori, pot genera septicemie mortală, un procentaj destul de impunător – 11,3% (față de 19,8% în 2005) nu știu dacă drogurile influențează transmiterea bolii SIDA; 2,7% (față de 9,6% în 2005) au răspuns categoric că drogurile nu au nici o legătură cu această boală și 86% (față de 70,6% în 2005) sunt de părere că drogurile sunt cauza majoră în ceea ce privește infectarea cu HIV/SIDA.

De menționat, că 30,8% în 2005 și, respectiv, 32,6% în 2008 dintre respondenți au încercat să se drogheze, iar 69,2% și, respectiv, 67,4% declară că nu au consumat niciodată droguri. Ponderea cea mai mare privind administrarea drogurilor a avut-o alcoolul – cu 19,8%, comparativ cu 18,3% în 2005, urmează macul cu 6,8% (comparativ cu 6% în 2005). De asemenea, nu rămâne pe ultimele locuri nici hașișul – cu 3,2%, marijuana este consumată de 2,6%, iar drogurile tari și scumpe, cum sunt heroina și cocaina (0,7%), comparativ cu (0,9%) sunt preferate de un număr mai mic de consumatori. Considerăm că explicația rezidă în faptul că despre aceste droguri se cunosc informații mai ample în ceea ce privește consecințele nefaste în urma utilizării. Este evidentă o deosebire în preferințele utilizării drogurilor de către studenți, care preponderent consumă alcool, mac și marijuana. Vârsta reprezintă și ea un factor de diferențiere între tineri. Astfel, inhalantele sunt utilizate de cei mai tineri, marijuana este utilizată, cu prioritate, de studenții anului II, iar celelalte droguri, în special injectabile, sunt preferate, cu precădere, începând cu anul III.

În opinia respondenților, principalele cauze care îi fac pe tineri să încerce sau să consume droguri sunt: plăcerea și relaxarea (28,3% în 2008 și 17,2% în 2005); înlăturarea plictisului (9,2% în 2008 și 5,5% în 2005); disperarea (2,8% în 2008 și 3,7% în 2005); fuga de realitate (2,9% în 2008 și 3,2% în 2005); curiozitatea și stimularea (31,3% în 2008 și 1,2% în 2005). Între acești factori nu s-au remarcat departajări spectaculoase, ceea ce înseamnă că au ponderi similare în determinarea comportamentului de consum. Diferențe semnificative apar pentru variabilele *plăcerea/relaxarea* și *curiozitatea/stimularea*.

Pentru prima utilizare a drogurilor, 13,8% (față de 14,1% în 2005) dintre respondenți au cumpărat drogul împreună cu cineva, probabil, cu cineva dependent de droguri, 9,1% (8,8% în 2005) au primit drogul de la alte persoane („predispușe să-i ajute”), 2,3% (4,5% în 2005) le-au cumpărat singuri, 0,3% le-au preparat singuri, iar 3,1% nu pot să răspundă la această întrebare.

Menționăm că în studiul de față procentajul persoanelor care au susținut că se droghează este de 32,6% în 2008 și, respectiv, de 30,8% în 2005, dintre care 5,1% în 2005 și, respectiv, 3,2% în 2008 nu știu dacă sunt dependenți de droguri, 20,5% în 2005 și, respectiv, 20,4% în 2008 dintre respondenți au menționat că nu se consideră dependenți.

Din cercetarea efectuată în 2005 a rezultat că 21,7% dintre respondenți au menționat că își administrează droguri după necesitate, 4,3% recurg la droguri zilnic, o dată pe săptămână consumă 1,5% dintre intervievați, 1,8% au afirmat că utilizează droguri doar la sărbători, ocazional sau când dispun de banii necesari pentru a cumpăra substanțele dorite.

De menționat, că modalitățile de utilizare a drogurilor sunt foarte variate. Astfel, 12,7% în 2008 (față de 10,4% în 2005) dintre respondenți preferă să fumeze drogurile; 19,8% (față de 8,5% în 2005) le inhalează, 7,1% (față de 6,6% în 2005) dintre intervievați își injectează drogurile, 12,7% (față de 4,8% în 2005) dintre respondenți recurg la modalitatea ingerării și a mestecării.

Produsele amestecate folosite de unii narcomani pot fi cu mult mai toxice și periculoase chiar decât heroina. În condițiile în care disoluția nu se face reușit, pot apărea accese febrile acute și sindromul de șoc. Cu toate acestea, 28,5% dintre respondenți au menționat în 2005 că preferă să consume un singur drog, pe când 2,3% se simt mai satisfăcuți când le asociază. Pericolul cel mai grav rezidă în faptul că 15,2% dintre respondenți (în 2005) de obicei se droghează împreună cu alții, 4,3% – uneori cu alții, iar 3,7% ferm confirmă că se droghează întotdeauna cu alții și 2% se droghează întotdeauna singuri, iar 5,5% nu doresc să răspundă la această întrebare. Analizând literatura de specialitate și cercetările efectuate în privința consumului de droguri, s-a constatat că există narcomani care preferă să se drogheze în grup și narcomani „singuratici”. Anume din cauza acestora din urmă este problematic de a depista și a stabili numărul consumatorilor de droguri, fapt ce s-a dovedit a fi veridic și în prezentul studiu.

În același timp, orice încercare de întrerupere a consumului antrenează o stare de nevoie chinuitoare și dificil de suportat. Din această cauză foarte mulți narcomani nu se adresează la spital pentru a primi un tratament în privința dependenței de drog. Totuși, 5,7% (față de 9,1% în 2005) consideră că ar putea să devină membri al programului de tratament contra dependenței de droguri.

Dacă populația ar fi informată cu privire la instituțiile care se ocupă cu dezintoxicarea persoanelor dependente de drog, numărul solicitanților ar fi mult mai mare. Așadar, 34,7% (respectiv 54,2% în 2005) nu cunosc aceste instituții și nici nu știu unde se află, 52,3% (31,1% în 2005) le cunosc, dar nu vor niciodată să apeleze la serviciile lor.

La întrebarea: „*Ați accepta să participați la traficul drogurilor?*” respondenții au menționat că sunt de acord – 12,3% (față de 9,5% în 2005), iar un procentaj de 77,9% (față de 77,2% în 2005) categoric sunt împotriva, 10,8% (față de 13,2% în 2005) stau la îndoială față de această oportunitate. În ceea ce privește cunoașterea penalităților pentru consumatorii de droguri, 9,1% în 2008 și 4,7% în 2005 au menționat – amenda; 3,2% și 5,3% – privarea de libertate, iar 0,3% și 1,5% au spus că pentru aceste persoane există doar niște penalități formale; totodată, 87,1% în 2008 și 88,5% în 2005 nu cunosc în general nici o pedeapsă.

Pentru traficanții de droguri pedepsele par să fie mult mai aspre, de aceea și sunt mai cunoscute de către respondenți (20,5% în 2008 și, respectiv, 16,9% în 2005), dintre care 16,3% în 2008 și, respectiv, 10% în 2005 afirmă privarea de libertate, 1,8% – confiscarea mărfii, 1,1% – amenda etc.

Generalizând, am putea spune că, în opinia studenților, situația privind consumul de droguri în Republica Moldova este îngrijorătoare. Această amploare este determinată atât de factorii care au concurat la dezvoltarea narcomaniei în Republica Moldova, cât și de factorii educaționali antidrog, care nu-și îndeplinesc rolul lor decisiv. În concluzie evidențiem faptul că reflectarea consumului de droguri este caracterizată prin „spectaculos și comercial”, analiza deficitară a cauzelor și slaba preocupare pentru latura educațională.

În acest context propunem următoarele **recomandări**:

- ✓ lansarea unor campanii publicitare bazate pe prezentarea unor clipuri publicitare scurte, dar clare, cu accent pe pericolul individual și social al drogurilor;
- ✓ inițierea unor programe speciale la ore de maximă audiență, unde să se prezinte studii de caz, cu detalierea cauzelor și efectelor narcomaniei;
- ✓ organizarea unor traininguri de orientare a părinților și copiilor cu privire la consecințele utilizării drogurilor;
- ✓ dezvoltarea serviciilor medico-sociale pentru persoanele dependente de droguri.

Bibliografie:

1. Asistența socială în contextul transformărilor din Republica Moldova. - Chișinău, 2008.
2. Bulgaru M. (coord.). Aspecte teoretice și practice ale asistenței sociale. - Chișinău, 2003.
3. Bulgaru M. (coord.) Sociologie. Vol.I. - Chișinău, 2003.

Prezentat la 07.05.2009